

Koevoet

Derde jaargang nr. 17, augustus 2004

Het Wei-gevoel van AEK

Wat is het dat ons samenbindt in Adopteer een Koe? Is het het geloof dat het anders kan als we horen dat het Nederlandse mestbeleid de koeien de wei uit jaagt.. of dat WATER duurder is dan melk in de supermarkt? Méér dan dat, het is inmiddels - na 3 jaar - onze ervaring dat het echt anders kan.

Waar kiezen wij, burgers, boeren en facilitatoren van AEK voor, dag in, dag uit. Wat beweegt ons? Met elkaar scheppen wij een wereld waarin het schijnbaar onmogelijke mogelijk wordt: duurzaam landgebruik in Nederland. Wij doen er toe. Iedere handeling, daad, woord of gebaar doet er toe. AEK gaat over individuele boeren, beesten, burgers... die op geheel eigen wijze vormgeven aan verbinden en verduurzamen, maar 'Samen maken wij het verschil'.

Laten wij ons dat keer op keer weer bewust zijn. Ook al gaat het adoptievrienden om hun 'eigen' koe, de veehouder om zijn 'eigen' vrienden.. met elkaar vormen we die grotere cirkel Hoe meer we dat weten en voelen hoe bewuster we samenwerken.

Het Wei-gevoel van AEK!

Karina

Grote B-B-Boerendag!

Op 4 september a.s. is het weer zo ver. Dan vindt de vierde Grote Boerendag van AEK plaats. Een dag waarop we met elkaar kijken hoe wij 3 jaar AEK zichtbaar, voelbaar en hoorbaar kunnen maken, aan onszelf, elkaar en de rest van Nederland..THEMA: het Wei-gevoel van AEK. Over Boeren, Beesten EN Burgers... Arie van de Berg over de komende generatie veehouders, Jan Vrolijk over kalfjes bij hun moeder, en (waarschijnlijk) een adoptievriend(in) over betrokkenheid..

Op die dag zijn dus ook DIE adoptievrienden uitgenodigd die zich sterk bij hun boer betrokken voelen. De uitnodiging sturen wij naar alle veehouders. WIL JE MEE, BEL JE BOER!

De dag wordt gehouden bij Koos en Monique van der Laan, op de Beekhoeve in Kamerik.

In de volgende Koevoet natuurlijk een uitgebreid verslag hiervan.

Colofon

De Koevoet is een uitgave van 'Leef mee met de boer en adopteer een koe', een initiatief van stichting Milieubewustzijn en wordt inmiddels gesteund door 100 boeren en 2000 burgers.

Noordereinde 56, 1243 JJ 's-Graveland.

Websites: www.adopteereenkoe.nl

www.adoptacownow.org

www.milieubewustzijn.nl

E-mail: reactie@adopteereenkoe.nl

Fax: 035 - 6559360

Tel.: 035 - 6559359

Banknr. 540227013

Een natuurlijke boerderij

AEK boeren op bezoek bij elkaar- deel 2

Je kunt een glimlach niet onderdrukken als je het erf van de Harmanna Hoeve oprijdt. Verscholen tussen weelderig groen ligt een rietgedekte 'Ot en Sienboerderij' compleet met koeien op het erf (nog net niet los lopend) die je gemeedelijk aankijken met hun markante gehoornde koppen. Buiten ja, want hun stal heeft een uitloop en 'ik gooi de deur pas dicht als het echt hard vriest' zegt Anne Koekkoek, die de boerderij samen met zijn vrouw Anneke pacht.

Eén been uit de auto en je stapt meteen in de modder. En zo is het op het hele erf. Geen gelikte, verharde en gestroomlijnde 'moderne' boerderij. Moddervoeten en je een weg banen langs, tussen en door de koeien heen. De voordeur van de boerderij is niet in gebruik. Maar je voelt meteen: dit is een boerderij met een Hart.

'Het is net of we in het buitenland zijn' heeft menige bezoeker hier al uitgeroepen, vertelt Anne niet zonder trots. Met de grote hond, de poezen, kippen, kalkoenen en glanzende pauwen die hier wel los lopen, is het een buitenlands aandoend paradijsje. Ondanks de Hollandse mist die er vandaag omheen hangt.

De Harmanna Hoeve is een biologisch dynamische melkveehouderij met ongeveer 70 gehoornde koeien (een aantal ook nog met een koebel om hun hals!) en een eigen zuivelverwerking die verkocht wordt onder het Waddenzuivel merk.

De start op de Harmanna Hoeve, vijftien jaar geleden, is niet bepaald vanzelf gegaan. 'Toen we hier kwamen, was de boerderij echt vervallen,' vertelt Anneke. 'Geen erfverharding, een lekkend dak, waar we pas achter kwamen toen we het stro op zolder wilden laten drogen, en land dat door verwaarlozing totaal was uitgeput. Omdat de prijs laag was, leek het een aantrekkelijke uitgangspositie. Inmiddels weten we beter.'

Tijdens de rondleiding zien we hoeveel werk er intussen is verricht. Hoewel de van grubstal, via potstal in ligboxenstal veranderde stal inmiddels ook mestschuiven heeft en een door Anne zelf gefabriceerde voerschuif, is hij nog vrij klein. 'De koeien mogen niet ziek worden, want daar hebben we geen ruimte voor,' lacht Anne. Daarom wil hij graag een nieuwe stal bouwen, 'voor weinig', even verderop op een braakliggend stuk grond, waar nu alvast een haast voor niks op de kop getikte hemelsblauwe voersilo staat.

We lopen langs de verwerkingsruimte van de melk. Daar maakt Anneke samen met een buurvrouw yoghurt en karnemelk. Ongeveer 1600 liter per week gaat hier doorheen.

Weer buiten zien we hoe de zelfgemaakte strobblazer werkt. 'Een beetje improviseren he?' grinnikt Anne, als we zien hoe hij een enorme 'pijplijn' van buizen heeft gebouwd om het stro vanaf de opslag in de stal te krijgen.

Als we bij een kop stevige soep van Anneke het bedrijfsprofiel van de Harmanna Hoeve bestuderen, zien we dat er in drie jaar tijd enorme sprongen zijn gemaakt.

Vooral op economische schaal, maar zeker ook op sociaal en ecologisch gebied scoort de boerderij beter dan drie jaar geleden. Verklaring?

'Het is niet één ding. Alles raakt gewoon beter op elkaar afgestemd,' denkt Anne. 'Er ontstaat langzaam evenwicht. En we zijn bijna van onze schulden af.' Het land wordt steeds beter, de bodemrijkdom is toegenomen. De bewerking wordt efficiënter en de zuivel loopt goed. Helaas is de huisverkoop van vlees teruggelopen, maar dat kwam door de *proletarisch winkellende* klant die het voor de rest verbruid heeft. Anne: 'We leggen nu geen vlees meer in de vriezer langs de weg.'

De bezoekende boeren hebben respect voor het multigetalenteerde tweetal. 'Jullie doen echt alles samen hè?' zegt Liesbeth Samsom bewonderend. Vooral de melkverwerking heeft indruk gemaakt. Wel is iedereen het erover eens dat een nieuwe stal echt nodig is. 'En gescheiden looplijnen,' voegt Thom Krol daaraan toe. 'Zodat je niet overal in de mest staat.' Met de nieuwe stal moet dat wel lukken. Thom heeft ook suggesties voor een efficiëntere watervoorziening voor de koeien, zoals gebruik maken van regenwater. Alleen als het vriest heb je dan een probleem, maar 'deze winter was het prima te doen'.

Pieter Wouda, een van de nieuwe AEK boeren vraagt zich af hoe lang Anne de kalfjes bij de moeder laat staan. Hooguit een paar dagen tot een week. Er ontspint zich een dialoog. Kalfjes bij de moeder is een 'hot item' voor adoptievrienden, is de bevinding van Monique van der Laan, van de Beekhoeve. De meeste vrienden vinden het heel natuurlijk dat de kalfjes langere tijd bij de moeder staan. Een van onze AEK boeren in Oosthuizen laat de kalfjes wel drie maanden bij de moeder, vertelt Johan Tesselaar. Ze gaan ook gewoon mee de wei in. De aanwezige boeren vinden een week vaak wel haalbaar, maar langer...? Moeder en kalf raken aan elkaar gewend en je raakt een deel van de melkproductie kwijt.

Wat is natuurlijk? 'Onze adoptievrienden vonden het natuurlijker dat het kalfje verdriet had als het uiteindelijk toch bij de moeder weg moest dan het helemaal niet te laten hechten,' zegt Monique. Op de Beekhoeve wordt er nog mee geëxperimenteerd. Als we het toch over natuurlijkheid hebben... 'hoe natuurlijk is het dat koeien met een keizersnede worden geboren?' vraag ik als coördinator van AEK onderzoekend aan het clubje boeren in de huiskamer. Ik bedoel natuurlijk de prachtige dikbilkoeien die vaak niet langs natuurlijke weg kunnen bevallen. Moet je daar een oordeel over vellen? Ook als project AEK?

Alle (biologische) boeren vallen direct over mij heen. 'Dat is absoluut niet natuurlijk,' is hun oordeel. Ik voel me er een beetje door overvallen. Ik ben zelf met de keizersnede ter wereld gekomen en blij dat ik nog leef, en mijn moeder ook!! Maar standaard? Uit de heftige reactie begrijp ik dat dit thema een nader onderzoek vraagt... Het volgende bedrijfsbezoek aan een boer met dikbilkoeien?

In de trein terug naar huis flitsen er grote veehouderijen langs die zo keurig zijn aangeharkt, zo in cultuur zijn gebracht dat ik met een glimlach aan de Harmanna Hoeve denk. Een natuurlijke boerderij.

Mijn droom

In 2014 zie ik boeren en burgers voor me die co-creërend (samen scheppend) hun gemeenschappelijke idealen verwerken. Ik zie nieuw elan op het platteland, leidend tot een betere levenskwaliteit van mensen, dieren en cultuurlandschappen. Het elan komt voort uit een steeds sterker wordende behoefte aan authenticiteit, gezondheid en vitaliteit. Burgers krijgen beter inzicht in behoeften die er echt toe doen op het gebied van eigenheid (wie ben ik?), sociaal contact, spel, fysiek contact, spiritualiteit en vieringen.

Boeren, boerinnen, landeigenaren en nieuwe plattelandsondernemers die authentiek, gezond en vitaal zijn, spelen op die behoeften in. Ze bieden burgers mogelijkheden voor onthaasting, introspectie en contact met de natuur en inspiratiebronnen. Daardoor gaan burgers zichzelf en het platteland meer waarderen.

Ik zie meer aandacht voor eigen lichaam en geest, en grotere betrokkenheid bij plattelandsonwikkeling als 'voeding' voor fysieke, mentale, emotionele en spirituele ontwikkeling. Burgers en collectieven zoals bedrijven en maatschappelijke organisaties

zullen in toenemende mate willen participeren in het landleven, door mee te denken, mee te werken en mee te financieren.

Ik zie een herverbinding tussen stad en platteland, burger en boer, cultuur en natuur die wederkerig is. Het leven van burgers krijgt meer kwaliteit doordat ze zich verbinden met dingen waar ze hart voor hebben. Hoofd en hart komen bij elkaar.

Boeren en boerinnen worden ook wijzer van de verbinding met burgers. Ze krijgen meer maatschappelijke en financiële waardering voor hun werk. Er komt meer ruimte voor innovatie op ecologisch gebied en het welzijn van dieren neemt toe. Cultuurlandschappen herstellen, groeien en bloeien.

Gerwin Verschuur

(Gerwin Verschuur is projectleider bij het Centrum voor Landbouw en milieu en student aan de opleiding Co-creatiwetenschappen van StiM. Hij coördineert o.a. het project Lokale Boer Consumentverbanden, waar ook een aantal AEK boeren aan mee doen - Red.)

Het kalf blijft bij de koe

Ook op boerderij de Beekhoeve, in Kamerik, loopt een proef waarbij de kalfjes langere tijd bij de koe blijven. Koos en Monique van der Laan werden hiervoor geïnspireerd door hun adoptievrienden. Boer Jan Vrolijk (in Oosthuizen), die al bijna twee jaar zijn kalveren op deze manier grootbrengt, was voor hen het voorbeeld hoe het ook kan.

De kalveren van Koos en Monique blijven twee maanden bij hun moeder. Sommige krijgen er in die tijd zelfs een tweede moeder bij: koeien met een heftig moederinstinct willen nog wel 'ns voor extra voeding zorgen... De (surrogaat)moeders zijn daardoor moeilijk uit het land te halen voor het melken. Ze zijn super beschermend voor 'hun' kalfjes.

'Maar', zegt Koos, 'misschien speelt het ook een rol dat er nu twee stieren bij lopen: Mike en een kleine zwarte. Ook die geven wat vertraging bij het koeien halen, zeker als er 'n koe tochtig is. Gelukkig zijn ze wel rustig, die stieren, en dus niet gevaarlijk.'

Na twee maanden moeten de kalveren leren om gras ('s winters is dat hooi) en brokjes te eten. Daarom worden ze bij hun moeders weggehaald. Ze moeten dan naar een afgezonderd weiland, want als ze hun moeder horen (of hun moeder hoort hen), dan gaan ze door roeien en ruiten om bij elkaar te komen...

Bij Koos en Monique is dat aparte weiland op dit moment nog niet klaar, dus blijven ze in de stal. Daar krijgen ze als groepje één of meer pleegmoeders. Zo eten ze niet alleen gras en brokjes, maar drinken ze toch ook nog wat melk.

Het voordeel van de stal is dat ze niet helemaal van de mensen vervreemden, en schuw worden.

Als ze drie maanden oud zijn, is het afgelopen met het pleegmoederschap en moeten de kalveren op eigen benen staan. Ze blijven dan nog een poos in een aparte groep en eten gras/hooi en brokjes. 'Je merkt wel dat ze toch niet zo gemakkelijk naar je toe komen als we gewend waren van kalfjes', aldus Koos. 'Hoe dat in de toekomst loopt, als ze volwassen zijn, is een van de aspecten die toch wel belangrijk zijn van deze proef.'

Ook op internet is er informatie over kalfjes bij de koe: kijk maar op www.kalverenbijdekoe.nl. En ook het Louis Bolk instituut (www.louisbolk.nl) heeft er op zijn site informatie over.

Koe in het nieuws: De Holsteiner Fries

De meeste Engels sprekende volken hebben nog nooit gehoord van Friesland, of de Friese taal. Maar de *Friesian cow* kennen ze in de hele Angelsaksische wereld.

De Friese koe is een van de beste melkkoeien van de wereld. Het is een kenmerkend ras dat je overal in Nederland ziet. Maar het is dus gewoon het Friese Stamboek Rundvee. Ofwel de 'gewone' zwart/witte koe die we zo goed kennen.

Het ras ontstond in de 19^e eeuw door strenge selectie – en zonder invoer van andere rassen – vooral in Noord-Holland en Friesland. Nederlandse zwartbonte koeien van het Fries-Hollandse ras werden al in 1852 naar Amerika en Canada geëxporteerd. Daar wist men productie van deze koeien nog verder op te voeren. Later werden hun fokstieren weer naar Nederland terug-geëxporteerd en werd hier met kruisingen weer doorgefokt. Sindsdien heet het ras Holsteiner-Fries. Ze geven meer melk dan de meeste andere rassen, omdat ze hiervoor speciaal gefokt worden.

Holsteiner-Friezen vormen tegenwoordig bijna 70 procent van de Nederlandse veestapel, maar je vindt ze ook in andere Europese landen, net als in verschillende Afrikaanse en Aziatische gebieden (hoewel ze daar in het wild nogal eens met inheemse soorten kruisen.)

Sommige fokkers denken dat de zwartbonte op termijn plaats zal moeten maken voor robuustere soorten, die ook bij een sober

rantsoen gezond blijven. Zoals de Montbeliarde of de MRIJ-koe. Het gaat daarbij natuurlijk om de kosten. Want de prijzen voor melk en vlees dalen al jaren, terwijl de kosten voor (kracht)voer en arbeid omhoog gaan. En zwartbont vee, gefokt op een hoge melkproductie, krijgt bij een sober dieet snel energietekort en vruchtbaarheidsproblemen.

Andere deskundigen zetten hun vraagtekens bij die denkwijze. Een ander ras mag dan tot kostprijsverlaging leiden, redeneren zij, maar dan heb je wél meer dieren nodig om het quotum vol te melken. En dat leidt weer tot hogere arbeids-, inseminatie- en dierenartskosten en een grotere stal... Ze wijzen daarbij op een rapport van ABAB accountants, waaruit blijkt dat bij de kostenbeheersing de kwaliteit van de boer een belangrijker rol speelt dan het rundveeras...

Pluto 26-4-2003 – 31-10-2003

Een half jaar op aarde,
is voor een kalf best een tijd,
Toch hadden we je graag beter leren kennen,
Maar ja, er was geen tijd
Je bent al jong gestorven
in geld uitgedrukt heb je misschien niets opgebracht
Toch heb je ons al die tijd dat je in de wei stond
Heel veel plezier gebracht
In het begin was je goed te herkennen
Mooi rood tussen al dat wit
Zo klein en goed te herkennen,
nooit raden waar je zit
Je vacht werd witter en witter
Een beetje rood nog in de zon
Op veilige afstand van het hek
Zodat je altijd vluchten kon
Na de vakantie was het schrikken
Waar was onze rode stier?
Je was plotseling heel moeilijk te herkennen
Kortom: zoek het dier!
Wonderlijk om in een stad te wonen
Waar koeien vlakbij in een weiland staan
Zodat we wanneer we ook maar wilden

Altijd even naar je toe konden gaan.
Wij zullen je best wel missen
Voor ons betekende je iets
Zodat je wel kan zeggen
Je leven was niet voor niets

Van Caspel

Onze beste ledenwervers

Kalveren zijn de beste pleitbezorgers voor Adopteer een Koe. Dat blijkt wel weer uit wat Liesbeth Samsom onlangs meemaakte.

'Het gebeurde op de open dag. Nou ja, eigenlijk waren we al dicht toen een langswandelend echtpaar bij ons het erf op liep. Ik heb ze toch nog even rondgeleid - iets wat ze heel leuk vonden. Ik vertelde ze onder meer over het adopteren van koeien, maar daar reageerden ze niet echt enthousiast op. Dat veranderde al toen ik over kalfjes begon - en toen ik zei dat ze zo'n beestje zelf een naam kunnen geven, smolt mevrouw al een beetje. Ze zou er over nadenken: als ik belde wanneer er een geboren werd, zouden ze wel zien.

En zo is het er van gekomen: Wim en Annemiek hebben een kalf geadopteerd dat ze Kato hebben genoemd. Zo iets geeft de burger - eehhh de boer - weer moed. En levenslust!

Mestbeleid jaagt koeien uit de wei

Vorig jaar moest ons land zijn mestbeleid in overeenstemming brengen met de Europese normen. Het nieuwe Nederlandse mestbeleid dat daaruit is voortgekomen kan ertoe leiden dat veel meer boeren hun vee op stal gaan houden. Dan mogen ze namelijk meer dieren houden. Machinaal verspreide mest wordt namelijk beter door de grond opgenomen dan de hopen die de koeien zelf her en der deponeren. Met andere woorden: een koe in de wei kost de boer inkomen.

Het CDA-kamerlid Atsma nu, wil boeren die hun vee tóch weiden een tegemoetkoming geven. Zijn opposenten bij VVD en PvdA vinden het flauwekul om een foutief mestbeleid te corrigeren met een subsidie. Het CDA had hardere eisen moeten stellen aan minister Veerman, zeggen ze. 'Dan hadden de koeien gewoon in de wei kunnen blijven'.

Enkele kamerleden willen proberen om het beleid alsnog te veranderen. Dat zal niet eenvoudig worden: de tweede kamer en de Europese Commissie hebben al ingestemd met de nieuwe regels...

Mijlpaal voor Greta 107

De dertien jaar oude Greta 107 van Paul en Ilse Blokker, in Oostwoud, overschreed op 25 mei de grens van 100.000 liter melk. Greta werd op 4 november 1990 geboren op de melkveehouderij van Blokker. Ze heeft inmiddels 10 nakomelingen op de wereld gezet, waarvan een aantal dochters, met kleindochters en achterkleindochters, nog steeds op het bedrijf aanwezig is. Greta verkeert in een puike conditie en geeft dagelijks zo'n vijftien liter melk. Wel begint ze de eerste grijze haren te vertonen. Voor Paul Blokker is Greta's prestatie het begin van een serie records. De gemiddelde leeftijd van zijn vee is nu 6,5 jaar en dat betekent dat er nog verscheidene andere koeien dicht bij de 100.000 litergrens komen.

Greta zelf laat de gebeurtenissen kalm over zich heen komen: temidden van haar nazaten geniet ze van een kalme oude dag. Hoewel - kalm? Als wij met haar adoptievriend Hette Tulner op bezoek komen, gunt ze ons nauwelijks de tijd voor een foto. Grazen en in beweging blijven lijken opeens veel belangrijker.

Waar komt mijn melk vandaan?

"Sinds kort ben ik me ervan bewust dat melk niet meer altijd van koeien uit de wei komt. Hoe zit dat met uw adoptiekoeien? Staan die nog wél in het gras? En hoe kom ik achter de herkomst van de melk die ik in de winkel haal?"

Om met het eerste te beginnen: weidegang is een voorwaarde om te kunnen meedoen aan onze actie. Al onze adoptiekoeien lopen dus gegarandeerd in de wei.

De herkomst van de melk die u in de winkel koopt, is een lastiger punt. Supermarkten zelf zijn daarover terughoudend. Misschien doordat ze 't gewoon niet weten. Een op de tien boeren (zegt het ministerie van landbouw) houdt zijn koeien namelijk altijd binnen. Als de melk van die dieren tegelijk wordt opgehaald met die van "buitenkoeien" is de bron dus niet helder meer.

Van één melkfabriek weten we dat hij weidegang stimuleert. Dat is Cono, in Westbeemster. Die betaalt boeren daarvoor een halve cent per liter méér. Maar: Cono maakt alleen kaas en boter.

Wil je zeker weten dat je grasmelk drinkt, dan kun je eigenlijk alleen maar vertrouwen op biologische melk - of op melk van je eigen adopteer-één-koe-boer!

(Voor wie het nog niet wist: het staat vast dat melk van koeien die gras eten gezonder is dan melk van 'stalkoeien'. Waarom houden sommige boeren hun dieren dan binnen? Simpel: zo hebben ze een betere controle op de hoeveelheid voedsel die de dieren binnenkrijgen, en dus op de productie van melk en mest - lees verzurende stoffen. En als de overheid haar dwaze plannen doorzet, ziet het er naar uit dat meer boeren hun vee binnen houden - simpelweg omdat het ze extra geld gaat kosten als ze de dieren buiten laten...)

Of is ze verlegen?

Kijken en proeven bij de Bioboer

Op zaterdag 19 juni jl. hielden we een open dag in het kader van promotie voor de biologische landbouw. Het platform Biologica organiseerde dit alweer voor de zevende keer en ons was gevraagd mee te doen.

Na lang aarzelen, zo'n dag vergt wat organisatie en dat in het drukke seizoen, besloten we toch om mee te doen. En uiteraard hebben wij al onze adoptievrienden ook uitgenodigd. Wat we konden verwachten wisten we niet. Er was namelijk ook veel anders te doen op die 19^e. Maar: de opkomst was ondanks dat erg goed. Wij hadden nog hulp van een vrijwilligster van Biologica. Zij deed het ook geweldig. Naast haar hadden wij nog 2 vriendinnen die meehielpen als gastvrouw. De nieuwe adoptievrienden lieten zich zien, maar ook die al vanaf het begin meedoen, maar nog nooit in de gelegenheid waren geweest, en de familie Schalke kwamen haar kalfje bewonderen. Hartstikke leuk.

Zo rond de middag werd er een koe gemolken, daarvoor hadden wij de makste Katie binnen gehouden. De belangstelling was groot.

Ook de rondleidingen die Joost en ik deden werden erg op prijs gesteld. Wat mij opviel was dat de meeste bezoekers wel bekend zijn met de biologische producten. Hun interesse lag vooral in het werk op de boerderij en natuurlijk rees de vraag: waarom blijft het kalf niet bij de moeder.

Ook hebben wij Adopteer een koe gepromoot. En wij hebben weer wat mensen enthousiast gevonden. Er zijn toch nog veel mensen die geen weet hebben van dit project. Laten we dus met zijn allen enthousiast blijven, wij zijn het na zo'n dag zeker weer. En we kijken alweer uit naar onze volgende open dag, op 2 oktober.

Groeten van 't Spant

Joost en Liesbeth Samsom (en niet te vergeten onze kinderen die al zo enthousiast meehuppelen)

Om meer bekendheid te geven aan het begrip biologisch boeren, stond Thom Krol als promotor van de biologische landbouw een dagje in de bibliotheek van Drachten. Hij gaf daar de bezoekers een voorproefje en legde acties als adopteer een koe, kip of boom uit.

"Ik merkte dat een kip gemakkelijker geadopteerd wordt dan zo'n "grote" koe, vertelt hij. "Daarom is een kalf adopteren zo'n gek idee nog niet - zo'n dier heeft immers een grote aaibaarheids-factor..."

Koe-gedachte

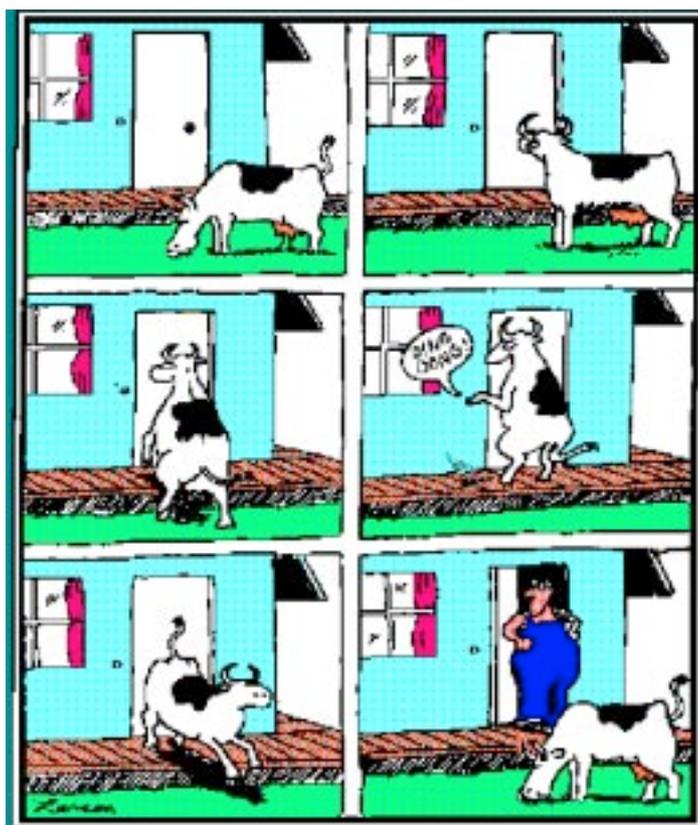
Ik was de hele dag buiten geweest, toen ik aan het einde van de dag naar de stal liep om gemolken te worden. Voor mij dolden twee vaarzen, wat ik leuk vind om te zien, maar waar ik zelf met mijn ruim zestien levensjaren te oud voor ben geworden. Hoewel mijn zwarte vacht grijs begint te worden, voel ik me jong van geest. Ik doe waar ik zin in heb. Mij krijgen ze niet meer gek.

Ik zag in februari 1988 het levenslicht. Tegelijk met mijn hartsvriendin Pluim, met wie ik tien jaar lang lief en leed heb gedeeld. Waar Pluim was, was ik. En andersom. Toen ik afscheid van haar moest nemen, vreesde de boer dat ook mijn einde in zicht zou zijn. Niets was minder waar. Ik heb een paar dagen naar haar lopen zoeken, maar toen besepte ik dat ik op eigen benen verder moest. Bovendien kwam de magische honderdduizend liter melk-grens in zicht. En we hadden wel zin in een feestje.

Het leven op de boerderij is zo gek nog niet. Ik denk dat menig bejaarde in een verzorgingshuis jaloers op mij is. Ik word regelmatig geaaid, ik krijg een gezond en smakelijk rantsoen en de verzorging is optimaal. Ik zit niet eenzaam te wachten tot een kind of kleinkind op bezoek komt, mijn nakomelingen omringen mij elke dag. Niemand hoeft zich bezorgd af te vragen: hoeveel koe kan een koe nog zijn?

Afra 17

(Afra 17 staat op de boerderij van de familie Lansbergen, in Egmond aan de Hoef. Ze heeft intussen al zowat 130.000 liter melk gegeven... Red.)

Belletje trekken?

In het volgende nummer meer over de koeienbellen van Henk Hoefnagel.

Boerengolf

Het begon ooit als grap: in een poging om de binding tussen burger en platteland te verstevigen verzoon een boer een nieuw spel: boerengolf. Met een klomp aan een stick moet je proberen om een flink formaat bal zo snel mogelijk in een ingegraven emmer te slaan. De 'golfbaan' ligt in ongemaaide en ongebaande weilanden.

En nu, vijf jaar later is het zowaar een sport geworden, en de belangstelling ervoor groeit. Omdat het goedkoper is dan 'echt' golf, omdat het spannender en tegelijk gemakkelijker is, en omdat je in de natuur bent, en tussen de dieren.

Er zijn in Nederland intussen tien boerengolfbanen. In juli werd in Woudenberg zelfs een baankampioenschap georganiseerd.

Overzicht boerderijdagen

Toen dit nummer van de Koevoet naar de drukker ging, waren de volgende boerderijdagen bekend. Een volledig overzicht vindt u op de website www.adopteereenkoe.nl

Beneden-Leeuwen (fam. Hoefnagel) zondag 15 augustus. Dit is tevens een oogst dag. Op deze dag krijgen alle adoptievrienden die langs komen een nieuwe foto van hun koe.

Kamerik (Gert en Annemieke Kastelijn) zaterdag 28 augustus

Delft (Arie v.d. Berg - Hoeve Akerdijk) zaterdag 28 augustus van 10 tot 16 uur

Drimmelen/Biesbosch (Jan en Ellie Saarloos) vaste boerderijdagen zijn de eerste zaterdag van mei en september – dus zaterdag 4 september. Uitsluitend bereikbaar per boot!

Voorst (Marente Hupkes) woensdag 8 september van 15 - 17 uur cursus Koe Knuffelen. Graag vooraf opgeven

Vinkenbuurt (Henk Hiemstra) zaterdag 11 september. Op deze dag is het open monumentendag en is er op onze boerderij een opening i.v.m de verdedigingswerken o.a. de Ommerschans in relatie met de Emslandlinie. Men kan ook de boerderij bezichtigen

Drogeham (Thom Krol) zaterdag 11 september

Dalfsen (Wim Jalink - het Meulemans) zaterdag 11 september

Mijdrecht (fam. De Graaff - Hoeve Sportzicht) zaterdag 11 september

De Glind (Gerard en Rosa Kok) 11 -12 september, gekoppeld aan (of apart) een individuele wandeling door de boeren-natuur, vanuit de boerderij, van ongeveer 12 - 20 km. Start tussen 10 - 13 uur.

De koe is op eigen gelegenheid te bezoeken in de wei, Gerard is de hele dag op het erf

Almere (Stadsboerderij) zondag 19 september. We gaan dan de koeien in het bos opzoeken

Linschoten (fam. Kool – Adriana Hoeve) vrijdag 24 september

Noordeloos (Bas en Rita de Jong) zaterdag 25 september van 14 tot 18 uur.

Siebengewald (Math Loonen) zaterdag 25 september van 14 tot 17 uur.

Lopikerkapel (fam. Verhoef) zaterdag 25 september. Graag van tevoren opgeven – bij onvoldoende belangstelling gaat het niet door. Maar: iedereen kan altijd op eigen initiatief langskomen – als u zich tevoren even meldt.

Wilnis (Joost en Liesbeth Samsom) zaterdag 2 oktober

Doorwerth (Jan Wieringa – Veld en Beek) zondag 3 oktober van 11 tot 17 uur in Wageningen naast de biologische wijngaard op de Wageningse berg. De route is aangegeven met bordjes

Dreumel (fam. Vink - boerderij Westerkloek) zaterdag 16 oktober

Kamerik (Koos van der Laan – De Beekhoeve) zaterdag 16 oktober. We zorgen dan ook voor wat te eten zodat jullie de gelegenheid hebben om om 18.00 uur 's avonds eens bij het melken te kijken

Bolsward (Henk Brandsma) zondag 7 november

Sprundel (Hoeve de Bontekoe) 20 en 21 november (onder voorbehoud: Corina verwacht eind september haar eerste kind)

Oosthuizen (Jan en Annette Vrolijk - De Klaverhoeve) zaterdag 11 december 2004

Nieuwland (Saskia Heikoop - De Groene Geer) iedere zaterdag open dag. Adoptievrienden zijn altijd welkom om hun koe te (be)zoeken en te vertroetelen!

Communicatie en promotie op De Kemphaan

Ook bij Lokale Boer Consument verbanden (LBC) is het idee 'Boeren bezoeken Boeren' opgepakt. Bij deze een verslag van een AEK bedrijf, dat ook een LBC bedrijf is.

De Stadsboerderij De Kemphaan van Tineke van den Berg en Tom Saat is onderdeel van het stadslandgoed De Kemphaan bij Almere. Op het landgoed zijn verschillende instellingen, maar ook een biologische brasserie en iedere zaterdag een overdekte biologische boerenmarkt. 's Zomers vinden er allerlei culturele activiteiten plaats.

Na het bezoek aan de boerenmarkt waar Tineke iedere zaterdag vlees verkoopt, kregen we van Tom een korte rondleiding over het bedrijf. Het is biologisch-dynamisch en bestaat uit 100-120 ha akkerbouw en grove groenteteelt, waarbij de vleeskoeien in eerste instantie alleen voor mest gehouden werden. Het vlees is er dus als bijproduct bijgekomen. Het land ligt verspreid rond Almere. De grote stal met de mooie gehoornde koeien is dé publiekstrekker van de boerderij. Hij heeft een verbrede voergang en is altijd open voor bezoek. Er is een afgescheiden leslokaal ingericht waar zo'n 150 schoolklassen per jaar komen.

Het ontstaan van de vleesverkoop

Zes jaar geleden begon Tineke met vleesverkoop aan huis omdat de prijzen die de Groene Wegslagerij bood, de vleestak niet rendabel konden maken. Zo werden de koeien niet alleen leveranciers van goede mest en een belangrijke aantrekking voor het publiek, maar door de verkoop van vlees op zichzelf ook een economisch rendabele tak van het bedrijf. Tineke zag het in eerste instantie helemaal niet zitten om zelf de verkoop te verzorgen omdat ze er niets van wist. Toch is het gelukt: en nu is de verkoop juist een wezenlijk element geworden van het contact met de consument. Dat heeft het volgende opgeleverd:

- de boeren krijgen feedback en blijven actief werken aan de vleeskwiteit.
- de huisverkoop heeft de beste vrienden/vriendinnen opgeleverd.
- veel hand- en spandiensten worden door vrienden/ klanten gedaan (meestal mannen die het leuk vinden om op de boerderij te werken).
- de vleesverkoop zorgt voor een netwerk van geïnteresseerde bedrijven, restaurants en politici.

Dit laatste is heel belangrijk voor de continuïteit van het bedrijf. Almere is een dynamische en snel groeiende stad. Alleen een erkenning door het gemeentebestuur dat De Kemphaan een stadsboerderij is met een publieksfunctie, zorgt dat het bedrijf voldoende grond rondom de stad kan blijven pachten.

Directe afzet vergroten, maar hoe?

In de huidige bedrijfsvoering op de Kemphaan zijn 35 moederdieren (van totaal 125 dieren) genoeg voor de benodigde mest. Dit betekent dat er per jaar 35 dieren geslacht worden. Op dit moment worden via de directe afzet (aan huis en op de markt)

25 dieren verkocht, maar 10 moeten nog via de groothandel worden afgezet. Tineke en Tom hebben slechte ervaringen met de prijzen van De Groene Weg.

Tineke wil de resterende 10 dieren óók direct afzetten, en haar vraag aan de groep is hoe ze dat het beste kan doen.

Tineke weet niet of ze haar energie moet stoppen in het ontwikkelen van nieuwe afzetmanieren zoals consumentenkringen, of dat ze die energie juist moet steken in de markt en de huisverkoop. Ze vindt het belangrijk om het persoonlijke van de huidige afzet (veel tijd per klant, gezellige praatjes en uitwisselingen over het bedrijf) niet kwijt te raken. Is de afzet via consumentenkringen niet te anoniem? Hoe kun je het persoonlijke toch in stand houden? Een ander punt is dat Tineke het niet ziet zitten om overal heen te moeten rijden om het vlees te brengen. Maar... zo'n gevoel had ze ook toen de boerenmarkt begon, terwijl die nu heel goed loopt en ze erg tevreden is.

Toch wil ze vooral de verkoop aan huis vergroten. Op de markt staat ze in de kou en er gaan maar beperkte hoeveelheden vlees weg: mensen nemen een bepaald bedrag mee naar de markt (daar moeten ze het mee doen) en kopen het diepgevroren vlees op het laatst. Dan is het geld op of kunnen ze niet zoveel kopen als ze eerst wilden. Aan huis komen de mensen speciaal voor het vlees, dus gaat het om grotere hoeveelheden.

Discussie en tips

De algemene mening was dat er nog veel potentieel is om de verkoop zonder veel moeite te vergroten. Een groot deel van de EKO-consumenten van Almere weet waarschijnlijk nog niet van de boerenmarkt af. Bovendien heeft Almere geen natuurvoedingswinkel.

Ideeën om klanten aan te trekken:

- bestaande klanten folders meegeven zodat ze die kunnen doorgeven
- bij de kraam duidelijk maken dat grote hoeveelheden aan huis worden verkocht
- korting geven voor mensen die (grote hoeveelheden) vlees kopen aan huis
- beter inspelen op evenementen van het stadslandgoed: op die dagen langere markt houden, beter promotiemateriaal (folders, stukjes droge worst uitdelen etc). Ook folders aan kinderen meegeven
- een vlag/spandoek bij de ingang van de boerenmarkt
- borden plaatsen in de wijken, langs doorgaande wegen etc.
- advertenties in de kranten; herhaling is belangrijk
- prijzen: expliciet zeggen dat het vlees van biologische topkwaliteit is, maar dat de prijzen dankzij de directe verkoop vergelijkbaar zijn met gangbaar vlees
- bij zoveel mogelijk websites links hebben naar de eigen site
- Tineke kan consumenten meer bij het bedrijf betrekken, bijv. door hen specifieke bedrijfsproblemen voor te leggen, door te vragen om mee te denken over bepaalde vraagstukken (bijv. afzetvergroting).

Ideeën om klanten vast te houden:

- folder / nieuwsbrief
- persoonlijk contact
- Adopteer een Koe-opendag: bij de uitnodiging duidelijk vermelden dat vrienden een vriestas moeten meenemen als ze vlees willen kopen
- je moet je verhaal heel expliciet vertellen. De mensen moeten duidelijk weten waarom ze het vlees van jouw boerderij willen. Bij Tineke: dat zij 10 extra koeien via direct verkoop wil

verkopen kan iedereen begrijpen, dit uitleggen betreft de consument erbij en dat vindt hij/zij waarschijnlijk juist plezierig

Vier keer per jaar wordt op de Kempphaan een nieuwsbrief geschreven. De mensen kunnen 'm op de markt krijgen, bij de huisverkoop en via de website. De nieuwsbrieven vliegen weg, dus er is veel vraag naar: mensen willen het reilen en zeilen van de boerderij kunnen volgen.

’n Dagje ridderzuring steken

Op een van de open dagen vertelde Koos van der Laan dat het onderhoud van een weiland meer inhoudt, dan er alleen maar de koeien laten grazen. Vooral het verwijderen van distels en ridderzuring, hardnekkige plantjes met breed vertakte wortelstelsels, is noodzakelijk om het weiland voor de dames en heren aantrekkelijk te houden. Koos kon daar best wel wat hulp bij gebruiken, dus ik zag daar gelijk een mooie kans om het boerenbedrijf ook wat beter te leren kennen. We spraken dus af dat ik op zaterdag 3 juli mee zou komen helpen. Er waren sowieso genoeg werkzaamheden waar ik mezelf nuttig bij kon maken, vertelde Koos me.

De wekker ging die zaterdag erg vroeg af, maar om de dag nuttig te besteden, is een vroeg begin al het halve werk. De weersvoorspelling was niet erg positief, maar de zon kwam toch af en toe door, dus het beloofde een goede dag te worden. Toen ik aankwam hoorde ik dat die dag Martien, een andere adoptievriend, ook de armen uit de mouwen kwam steken. We begonnen de dag met koffie en een flink stuk taart om alvast krachten op te doen. Daarna geleende laarzen van Koos en Monique aangedaan en aan de slag gingen we. We zouden beginnen met het nieuwe stuk weiland. Omdat het toch wel een stukje lopen zou zijn, reden we met de trekker naar het land toe. Mijke was vanzelfsprekend ook van de partij. Op het moment dat de trekker het land inreed, keken de schapen en koeien nieuwsgierig naar de twee "stadse" luitjes.

Monique vertelde hoe je ridderzuring kunt herkennen en dat je het beste rondom de wortel kon uitsteken om er zeker van te zijn dat je het plantje met wortel en al verwijdert. Dit is namelijk wel belangrijk, want anders is de kans dat het terugkomt erg groot. (Ridderzuring wordt ook wel hardijzers genoemd, omdat het nogal hardnekkig is – Red.) Naarmate we meer plantjes eruit haalden, kreeg ik ook een bepaalde routine, waardoor het steeds makkelijker ging. Af en toe moesten we even schuilen in de trekker als er een regenbuitje naar beneden kwam, maar dat maakte het juist nog leuker. Rond lunchtijd waren we zo'n beetje op de helft van het land en konden we wel een stevige lunch gebruiken om het laatste stuk af te maken. Dus in de trekker terug naar de boerderij waar we na een kop heerlijke erwtensoep

van de scharrelslager en een paar stevige boterhammen helemaal klaar waren voor de laatste loodjes. Rond 16 uur trokken we de laatste plant uit de grond en zat onze klus er op.

Ik vond het echt ontzettend leerzaam, om zo'n dag mee te helpen. Al pratend leer je plantensoorten kennen, leer je meer over het bedrijf en alle aspecten daaromheen en bovenal is het gewoon erg gezellig. En ik vond ik het erg leuk om een andere adoptievriend beter te leren kennen en om eens te horen wat zijn motivatie was om een koe bij Koos en Monique te adopteren en hoe hij het tot nu toe had ervaren.

Bij terugkomst op de boerderij hebben we ter afsluiting een ambachtelijk ijsje van melk van de Beekhoeve gegeten, zelfgemaakte vruchtensap gedronken en even nagekletst. Voordat ik weer in de auto stapte om tevreden en best een beetje trots op mezelf, weer richting huis te rijden, nog eventjes gekeken bij de net geboren kalfjes en de kleine kittens van Muis. Voldaan reed ik naar huis en wist zeker dat ik dit vaker zou gaan doen. Dus Koos en Monique, ik hoor graag wanneer jullie weer hulp kunnen gebruiken en bedankt voor de gezellige dag!

Patricia van Putten

Witte motor?

Je ziet het meteen: Hette Tulner is een koeienliefhebber, anders besticker je je zwarte auto niet op deze manier. ' We hebben ook een witte, met zwarte vlekken', vertelt zijn vriendin (en AEK-adoptievriendin) Monique Olsder , 'maar daarvan komt de bedoeling niet zo over. In Italië dachten ze dat we voetbalgek zijn...'

Wie was de eerste?

Nee, Neil Armstrong was niet het eerste zoogdier op de maan. Zoals de foto laat zien, waren runderen de eerste soort die het grote rotsblok in de ruimte koloniseerden. En toen Apollo 11 landde, hadden koeien zich zelfs al aangepast aan het ontbreken van een atmosfeer en konden ze zonder ruimtepak rondlopen...

Kort nieuws

Slecht nieuws uit de landbouw: de biologische landbouw krimpt, meldt de stichting Skal (die toeziet op deze bedrijfstak). Oorzaak: boeren hebben geen vertrouwen in de biologische markt en keren zekerheidshalve terug naar de gangbare teelt van gewassen. Dus mét gebruik van kunstmest en bestrijdingsmiddelen.

Wij hebben één vraagje: waarom is in de supermarkt dan zo vaak het schap met biologische producten leeg of bijna leeg?

* * * * *

Waarom heeft een koe vlekken? En gaf een koe vroeger minder melk dan tegenwoordig? Waarom kookt melk zo snel over? En hoeveel drinkt een koe eigenlijk. De antwoorden op die en nog veel meer vragen over koeien en kalveren, gras en ander voer, de stal, melk en melkproducten vind je op www.zuivelonline.nl

* * * * *

En grappige koeien-screensavers voor de computer vind je op www.cowscreensavers.com.

* * * * *

“Onlangs is mevrouw Garama-Burger, in Den Helder, 100 jaar geworden. Zij heeft 35 jaar zonder televisie geleefd en dat was voor kringloopwinkel Rataplan aanleiding om voor haar een televisie met een luxe meubel aan te schaffen.” Lazen we in de Multikabel-nieuwsbrief.

Kom je als honderdjarige toch nog in de gelegenheid om vast te stellen hoe weinig je de afgelopen 35 jaar hebt gemist...

* * * * *

Het natuurgebied Oeverlanden, bij Amsterdam, is sinds kort vijf Schotse Hooglanders rijk. Die voorkomen dat het ruige terrein dichtgroeit. En ze moeten ook wat meer publiek trekken naar dit nog weinig bekende gebied. Maar niet iedereen is blij: het gebied wordt gebruikt als ontmoetingsplaats voor homo's en die voelen zich bedreigd door de imposante horens.

* * * * *

Een keizersnee bij koeien

De geboorte van mensen verloopt soms niet vlekkeloos. Een keizersnede is dan noodzakelijk. De chirurg maakt daarbij een snede in de buikwand en verlost zo de baby uit de baarmoeder. Bij koeien komt deze ingreep ook voor. Meer dan vroeger overigens. Dat komt ondermeer door de toename van de vleesrassen. De boer had ons duidelijk gemaakt dat het kalf niet via de normale weg geboren kon worden. Er moest een keizersnede gedaan worden. We hebben de koe onderzocht en de conclusie bleek inderdaad juist.

Na aankomst in de stal worden eerst de operatiespullen klaar gezet. Daarna gaat de dierenarts zich wassen. De koe krijgt eerst een baarmoederverslapper toegediend. Daarna wordt de plek van de snede plaatselijk verdoofd, geschoren en gewassen. Indien nodig krijgt de koe als verdoving ook wel eens een rugprik. De ingreep wordt meestal uitgevoerd terwijl de koe staat. De plek voor de keizersnede bevindt zich aan de linkerkant, achter de laatste rib. Hier wordt een verticale snede gemaakt. De buikholte wordt geopend en de baarmoeder wordt opgezocht. Je voelt daarbij eerst hoe het kalf ligt. Als dat gevonden is wordt de baarmoeder ingesneden. Vervolgens haal je het kalf er uit. Al met al duurt deze ingreep ruim een kwartier. Met het hechten van de wond ben je vervolgens een keer zo lang bezig. Er moeten in totaal zes lagen, ieder apart, worden gehecht.

Algemeen

Een keizersnede wordt vaak uitgevoerd bij vleesvee, de zogenaamde dikbillen. Ook bij een zwartbonte Friese Holsteiner koe komt een keizersnede wel voor. Echter minder vaak dan bij de dikbillen. De dikbillen hebben een smaller bekken dan andere koeien en het kalf is twee keer zo zwaar. Een normaal zwartbont kalf weegt zo'n 40 kilo. Die van een echte dikbil is al gauw 70 kilo.

Artsen

Een keizersnede is een uitkomst. Dierenartsen doen deze ingreep zeer regelmatig. In de studie worden ze er goed op voorbereid. Nog maar enkele tientallen jaren geleden was dat wel anders. Toen wisten ze er veel minder goed raad mee. Als er al een keizersnede nodig was, dan kwamen er standaard twee dierenartsen aan te pas om die uit te voeren.

